

כִּי אֶתָּה עֲמָדִי / תהילים פרק כ"ג

שאול יונתן וינגורט

בחלק הראשון מתאר דוד את עצמו ככבשה, וה' הוא הרועה שלו, ובחלק השני מתאר דוד את עצמו כאורח בבית המלך ה'. ובעצם, דוד המלך אומר: גם כאשר הייתי רועה – אתה היית הרועה שלו, וגם כאשר אני מלך – אתה המלך שלי.

שני חלקי המזמור מתארים שתי תקופות בחייו של דוד – הראשונה בהיותו רועה, והשנייה בהיותו מלך. מוקד המזמור הוא במילים: **כִּי אֶתָּה עֲמָדִי**, ולפיכך – בחלק הראשון מתאר דוד את עצמו ככבשה, וה' הוא הרועה שלו, ובחלק השני מתאר דוד את עצמו כאורח בבית המלך ה'. ובעצם, דוד המלך אומר: גם כאשר הייתי רועה – אתה היית הרועה שלו, וגם כאשר אני מלך – אתה המלך שלי.

החלק הראשון (א-ד. 26 מילים) פותח בהצהרה: **ה' רֵעִי, לֹא אֶחָסֵר**. כלומר, ה' הוא הרועה שלי, ולא חסר לי שום דבר. **בְּנֵאוֹת דָּשָׁא** (= במקום מרעה) **יְרִבִּיצֵנִי** (= יושיב אותי), **עַל מִי מִנְחֹת** (= מים הזורמים בנחת) **יְנַהֲלֵנִי** (= יוביל אותי). **נִפְשִׁי יִשׁוּבֵב** (= ישיב לי), **יְנַחֲנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק** (= בדרך נכונה) **לְמַעַן שְׁמוֹ**. **גַּם כִּי אֶלֶךְ בְּגֵיאַת** (= עמק) **צִלְמוֹת** (= חשוד) **לֹא אֵירָא** (= אפחד, שיקרה לי דבר) **רָע**.

החלק השני של המזמור (ד-ו. 26 מילים) מתאר את הנהגת ה' – **שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעֲנֶתְךָ הִמָּה יְנַחֲמֵנִי**. על שבט יהודה כתוב (בראשית מט, י) **לֹא יִסּוּר שִׁבְטְךָ מִיְהוּדָה**, וממנו עומדים המלכים, אך המלך הממליך מלכים הוא המלך ה' עליו נאמר (תהילים מה, ז) **שִׁבְטְךָ מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְטְךָ מִלְּכוּתְךָ**. המשענת היא עצם הנוכחות האלוקית וחוקיו, שמובילים לביטחון ושלווה, וכפי שנאמר בשירת הבאר (במדבר כא, כח): **בְּאֵר חֲפְרוּהָ שְׂרִים, כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם, בְּמַחֲקֶךָ בְּמִשְׁעֲנֶתְךָ**. ומבקש דוד: **תַּעֲרֶךְ לִפְנֵי שְׁלַחַן נֶגְדְךָ צִרְרִי** (= לעיני אויבי, מבלי שהם יוכלו לפגוע בי), **דִּשְׁנֵת** (= משחת) **בְּשִׁמְן רֵאשִׁי כוֹסֵי רִנָּה** (= כוס מלאה, לרוות את צמאוני). **אך טוב וחסד ירדפוני, כל ימי חיי, ושבתתי בבית ה' לאורך ימים.**

(א) מְזִמּוֹר לְדָוִד

ה' רֵעִי לֹא אֶחָסֵר.

(ב) בְּנֵאוֹת דָּשָׁא יְרִבִּיצֵנִי, עַל מִי מִנְחֹת יְנַהֲלֵנִי.

(ג) נִפְשִׁי יִשׁוּבֵב, יְנַחֲנִי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ.

(ד) גַּם כִּי אֶלֶךְ בְּגֵיאַת צִלְמוֹת לֹא אֵירָא רָע

כִּי אֶתָּה עֲמָדִי

שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעֲנֶתְךָ הִמָּה יְנַחֲמֵנִי.

(ה) תַּעֲרֶךְ לִפְנֵי שְׁלַחַן נֶגְדְךָ צִרְרִי, דִּשְׁנֵת בְּשִׁמְן רֵאשִׁי כוֹסֵי רִנָּה.

(ו) אַךְ טוֹב וְחֶסֶד יְרַדְּפוּנִי, כָּל יְמֵי חַיֵּי.

וּשְׁבַתִּי בְּבֵית ה' לְאֹרֶךְ יָמַי.

כאשר דוד המלך בקש לבנות לה' בית, שלח לו ה' ביד הנביא את הנבואה "ועתה כה תאמר לעבדי לדוד: כה אמר ה' צבאות, אני לקחתיה מן הנה מאחר הצאן להיות נגיד על עמי על ישראל". בפרקנו, נותן דוד ביטוי נאמן לשתי התקופות בחייו, אך הוא מפתיע אותנו בכך שהוא מדבר בחלק הראשון ככבשה הנתונה בידיו של הרועה, ובחלק השני כנתין בבית המלך. במובן מסוים, דוד מכוון אותנו לכך שאמנם היה לו תפקיד כרועה וכמלך, אך את כל כוחו ובטחונו הוא ינק מכך שה' הוא הרועה שלו, וה' הוא המלך שלו.

דוד הרועה הנאמן ככבשה בידיו של ה', ודוד המלך כנתינו של מלך העולם, מספקים בדינו תיאור נאמן לדמותו של דוד ומצביעים על כוחו – פי אתה עמדי. אין לו לדוד משלו כלום, הריהו נתון בידיו של ה', אם הוא יאמר לו להיות רועה, הוא יהיה רועה נאמן, ואם להיות נגיד על עמו ישראל, גם זאת הוא יעשה מתוך אותו ביטול אל המלך.

ייתכן, שאת המזמור שלנו אמר דוד דווקא לאחר שרצה לבנות את בית המקדש וקיבל מנתן הנביא את הנבואה (שמו"ב ז, הי"ד): לך ואמרת אל עבדי אל דוד: כה אמר ה', האתה תבנה לי בית לשבתי?! ... אני לקחתיה מן הנה מאחר הצאן להיות נגיד על עמי על ישראל. ... כי ימלאו ימיה ושכבת את אבתיך והקימתי את זרעך אחריה, אשר יצא ממעיה והכינתי את ממלכתו. הוא יבנה בית לשמי וכננתי את כסא ממלכתו עד עולם. אני אהיה לו לאב והוא יהיה לי לבן, אשר בהעותו והכחתיו בשבט אנשים ובנגעי בני אדם. דוד המלך משתמש בזיקה שיצר הנביא בין שתי הדמויות שלו – הרועה והנגיד – כדי לומר שהוא מקבל עליו את הדין, שכן הוא לא בא לעשות את מה שהוא רוצה לעשות בעצמו, אלא את מה שה' יוביל אותו לעשות.

להאזנה לשיעור על פרק כ"ג:

peneyhamenora.com/tehilim/23,

או חפשו באפליקציות הפודקאסטים

"שיעורים בספר תהילים".

לתגובות ולהצטרפות לרשימת התפוצה:

weingort@gmail.com

